

GEEF **ARMOEDE** GEEN KANS

VEROVER
DE STAD

antwerpen.pvda.be

PVDA

SOCIAAL

RECHTVAARDIG

ACTIEF

1. STAD ZONDER ARMOEDE

STANDPUNT

Wat moet het komende stadsbestuur prioritair doen? De armoede aanpakken!

Zo luidde het duidelijke antwoord van de bijna 9000 Antwerpenaren in onze Grote Bevraging. Armoedebestrijding is het allerbelangrijkste. Maar armoede is ook de olifant in de kamer. De politiek zwijgt erover en voert een bestraffend beleid van 'eigen schuld, dikke bult'. Wij niet, wij willen mensen versterken. Wij zetten volop in op wonen, op werk, op gezondheid, op onderwijs en op ontplooiing. Daar worden mensen sterker van, en de stad ook.

In alle stadswijken openen we laagdrempelige wijkhuizen waar mensen terecht kunnen. We herbevestigen de eindverantwoordelijkheid van het OCMW in het garanderen van de grondrechten. We zorgen ervoor dat de stedelijke dienstverlening bereikbaar, begrijpelijk en behulpzaam is. En dat rechten automatisch worden toegekend. We garanderen het recht op wonen, en zorgen ervoor dat ook mensen in een kwetsbare positie een job hebben. We garanderen de toegang tot water en energie als mensenrecht. Kortom: we bestrijden de armoede, niet de armen.

WAT WE WILLEN

EEN. EEN WIJKHUIS IN ELKE WIJK

- We richten wijkhuizen op in elke wijk, met maximaal 10 000 inwoners per wijkhuis. Een wijkhuis voorziet in een brede en laagdrempelige dienstverlening.
- Het wijkhuis helpt bij administratieve problemen via het concept 'koffie en papieren'. Bij een kop koffie of thee krijgen mensen hulp om officiële papieren in orde te maken, om de energiefactuur uit te pluizen en om andere problemen op te lossen.
- In het wijkhuis voorzien we budgetbegeleiding, woonbegeleiding, arbeidsbegeleiding, begeleiding bij energie- en waterproblemen, hulp bij onderwijs en opvoeding en laagdrempelige medische hulp door verpleegkundigen.
- Met huisbezoeken en straathoekwerk gaan we de wijk in om mensen te bereiken die de weg naar het wijkhuis niet vinden.
- Met buurtwerkers bouwen onze wijkhuizen aan een sterke, warme en solidaire wijk. Ze organiseren ontmoetingsmomenten en -activiteiten zodat de mensen uit de wijk elkaar beter leren kennen.

TWEE. HET OCMW DRAAGT DE EINDVERANTWOORDELIJKHEID

- We herbevestigen de eindverantwoordelijkheid van het OCMW in het garanderen van een menswaardig bestaan voor iedereen die op het grondgebied verblijft. Het OCMW moet – ook in de nieuwe vorm – de regie opnemen in het lokaal sociaal beleid en moet het middenveld daarbij als partner betrekken.
- Iedereen met een hulpvraag moet bij het OCMW terecht kunnen voor hulp en begeleiding. Uitgangspunt daarbij is dat ieders sociale grondrechten gegarandeerd worden.
- Daarbij is een rechtenverkenning van belang: voor iedereen nagaan op welke rechten en sociale tegemoetkomingen hij of zij recht heeft.
- Het leefloon moet gegarandeerd zijn voor iedereen met een (gezins)inkomen beneden de Europese armoedegrens.

- De stad streeft ernaar het leefloon op te trekken tot boven de Europese armoedegrens via een aanvullende financiële steun.

DRIE. DE DRIE B'S IN DE DIENSTVERLENING: BEREIKBAAR - BEGRIJPELIJK - BEHULPZAAM

- We voeren voor de stedelijke dienstverlening het 3-B's-principe in: ze moet bereikbaar, begrijpelijk en behulpzaam zijn. Zo worden de drempels weggewerkt.
- We maken de dienstverlening *bereikbaar* qua afstand. Maar je moet ook kunnen binnenwandelen voor een afspraak, we werken dus niet alleen met digitale afspraken.
- We maken de dienstverlening *begrijpelijk*: geen moeilijke woorden en geen jargon, geen digitale doelhoven, maar hulp op maat, aangepast aan ieders behoefte. Met een tolk als dat nodig is.
- We maken de dienstverlening *behulpzaam*: ambtenaren en loketbedienden vertrekken niet vanuit regelgeving maar vanuit de hulpvraag, vanuit hoe ze kunnen helpen. Ook dat is maatwerk.
- Waar maatschappelijke begeleiding nodig is, moet er ruimte zijn voor een vertrouwensband met de hulpverlener en moet de continuïteit gegarandeerd worden.

VIER. AUTOMATISCHE RECHTENTOEKENNING

- We organiseren het zo dat de verschillende rechten automatisch toegekend worden. Dat kan relatief gemakkelijk online.
- We passen het 'only-once-principe' toe: als je een papier eenmaal binnenbrengt, moet het ook gebruikt kunnen worden voor andere aanvragen. Dat maakt het leven voor iedereen eenvoudiger, ook voor de administratie.

VIJF. VAST WERK, OOK VOOR MENSEN IN EEN KWETSBARE POSITIE

- We willen dat het stadspersoneel representatief is voor de stadsbevolking: met ook laaggeschoolden, mensen met een beperking, jongeren, mensen met een migratieachtergrond...
- 'Artikel 60-tewerkstelling' willen we alleen als dat de best mogelijke werkgelegenheid is voor de werkloze. We werken hiervoor samen met organisaties zonder winstoogmerk die de nodige expertise bieden.
- We zorgen ervoor dat het OCMW investeert in goede en nabije arbeidsbegeleiding. Werk blijft de belangrijkste hefboom om uit armoede en sociaal isolement te raken.
- We organiseren het zo dat de stad zelf een representatief aantal werkplaatsen voorziet voor mensen met een beperking.

ZES. HET RECHT OP WONEN GARANDEREN VOOR ALLEN

- We zorgen voor woonbegeleiders in onze wijkhuizen. Zij helpen het recht op degelijke huisvesting te vrijwaren. Er is evenveel woonbegeleiding nodig als gezins- en bejaardenhulp.
- Verhuurders stimuleren we de maatschappelijke dienstverlening te informeren van zodra een huurder twee maanden huurachterstand heeft. Uithuiszetting kan alleen als er toegang tot een andere woning is.
- De dienst Huurinterventie en de Preventieve Woonbegeleiding bouwen we verder uit.
- We organiseren het hele jaar door een noodopvang voor dak- en thuislozen. Deze opvang is zonder voorwaarden en zonder drempel toegankelijk en biedt ook overdag onderdak.
- We richten een aparte dienst Housing First op, die volgens de internationale regels van Housing First kan werken. Wie bij de noodopvang aanklopt, moet binnen de drie maanden toegang krijgen tot een woning, via het Housing First-principe.

ZEVEN. ENERGIE EN WATER ZIJN MENSENRECHTEN

- Via de Lokale Adviescommissie (LAC) voor Water en Energie garanderen we de toegang tot stromend water en energie. Niemand wordt dus afgesloten. De toegang moet voorrang hebben op de schuldenaflossing. Budgetmeters zijn op dit punt geen oplossing.
- We rekenen geen herinneringskosten meer aan bij basisvoorzieningen zoals energie en water.
- We zetten meer in op collectieve oplossingen in plaats van op individuele hulp.
- We willen dat de Lokale Adviescommissie zich meer kan inzetten om mensen met betalingsachterstand te bereiken zodat ze kan helpen met haalbare afbetalingsplannen.
- We versterken het Energiefonds en het Fonds Jovel. Zo kunnen we beter tussenkomen om (een deel van) de schulden kwijt te schelden in gevallen waar volledige schuldaflossing onrealistisch is.

VISIE

ARMOEDE IN ANTWERPEN: DE OLIFANT IN DE KAMER

Najaar 2017 organiseerde de PVDA de grootste bevraging in Antwerpen ooit. Vijf maanden lang trokken vrijwilligers van de linkse partij door weer en wind de straat op om een veertigtal programmapunten voor te leggen aan bijna negenduizend mensen. Als opvallendste uitkomst uit die Grote Bevraging komt hoeveel belang sinjoren hechten aan de strijd tegen armoede. Het is voor hen het belangrijkste thema. Het staat met stip op de eerste plaats, bij alle leeftijden, bij alle beroepsgroepen en in alle districten.

‘Antwerpenaren hebben een groot bakkes en een peperkoeken hartje’, zo luidt het. Hun empathie is alvast groot, ook bij wie niet rechtstreeks zelf met armoede te maken heeft. Iedereen wil dat een volgende stadsbestuur prioritair inzet op armoedebestrijding. Voor de PVDA is dat het belangrijkste speerpunt.

Antwerpen is een rijke stad, waar het goed is om te leven. Maar het is ook een stad waar de tweedeling tussen arm en rijk groeit. De toplaag van de Antwerpenaren moet zich nooit zorgen maken over geld. En dus ook niet over voedsel, kledij, huisvesting, schoolkosten, rekeningen of vakantie. Maar het grootste deel van de bevolking maakt zich wel zorgen over inkomen en geld. Een derde moet dat zelfs dagelijks doen. Jawel, één op de drie Antwerpenaren heeft een te laag inkomen om de basiskosten voor voeding, kledij, huur, gas, elektriciteit, water, telefoon of school te dragen. Op het einde van het inkomen is er dan stevast een stukje maand over, en dat zorgt telkens opnieuw voor veel stress.

Een te laag inkomen zorgt voor allerlei problemen. Wie een woning van slechtere kwaliteit moet huren en slecht woont, wordt sneller ziek. Gezinnen met een te kleine woonruimte hebben meer stress. En dat kinderen niet rustig kunnen studeren, leidt tot meer schooluitval. Mensen in armoede hebben meer kans op chronische ziektes zoals suikerziekte of hartziekten. Arm zijn maakt ziek en ziek zijn maakt arm. En dan is er nog de kinderarmoede. In onze stad groeit één op de vier kinderen op in armoede. Een akelig cijfer.

In de late middeleeuwen drukten de hoogste standen de sociale problemen in de stad uit in morele termen: de slachtoffers kregen de ‘schuld’ voor hun problemen. Adel en de clerus lieten de mensen geloven dat iedereen verantwoordelijk was voor het eigen geluk of ongeluk en dat armoede zondig was, het gevolg van luiheid of van een onaangepaste levensstijl. Die moraliserende aanpak duikt vandaag weer op. Het stadsbestuur van nationalist, liberalen en christendemocraten legt de verantwoordelijkheid weer bij het individu. ‘Eigen schuld, dikke bult’, zo zeggen ze bij de N-VA. Wie het hoofd niet boven water kan houden, zou dat aan zichzelf te wijten hebben. Het gaat over de eigen verantwoordelijkheid van de armen, hoor je dan. En niemand wil de olifant in de kamer zien. Of beter: de olifant in de stad, namelijk het massale armoedeprobleem in Antwerpen.

Een dak boven je hoofd dat ruimte en rust biedt. Een baan die werkzekerheid biedt en een loon waar je mee rondkomt. Toegang tot een betaalbare gezondheidszorg en tot een onderwijs met kleinere klassen. Dat zijn allemaal essentiële elementen om mensen een toekomst te bieden. Daar zijn structurele maatregelen voor nodig. Natuurlijk, dat is een verantwoordelijkheid van de Vlaamse en de federale regering. Maar ook de stad heeft handvatten in de strijd tegen armoede. Haar sterkte is dat ze dicht bij de mensen staat. Of zou kunnen staan. Wonen, werk, gezondheid, onderwijs en ontplooiing: het zijn essentiële mensenrechten. Elk van die rechten vind je afzonderlijk terug in dit stadsprogramma. Maar specifiek voor mensen in een moeilijke sociale situatie is er veel mogelijk. Daarover hebben we het hier.

EEN. EEN WIJKHUIS IN ELKE WIJK

Al zijn er veel geëngageerde hulpverleners op het terrein, toch is de hulp vaak moeilijk toegankelijk. Mensen komen niet rond, stapelen schulden op, maar weten niet waar ze hulp kunnen vragen. En ze weten niet waar ze recht op hebben.

Voorkomen is beter dan genezen. Een toegankelijke hulp- en dienstverlening helpt vermijden dat mensen verder wegzakken in de problemen. Het terugverdieneffect ervan is groot. Je investeert in dienstverlening maar tegelijk zorg je voor een hoger inkomen bij de burgers van de stad.

In de dienstverlening toont een stad haar kwaliteit. Wij willen een brede, laagdrempelige dienstverlening dicht bij de mensen brengen. Met wijkhuizen in elke wijk en met maximaal 10 000 inwoners per wijkhuis. Zo'n wijkhuis is deels ook een buurthuis. Het ziet erop toe dat de sociale grondrechten van elke inwoner uit de wijk waargemaakt worden. Met het concept 'koffie en papieren' helpt het wijkhuis bij administratieve problemen. Bij een kop koffie of thee krijgen mensen hulp om officiële papieren in orde te maken, om de energiefactuur uit te pluizen en om andere problemen op te lossen. Dat is laagdrempelig. Via een 'rechtenverkenner' gaat het wijkhuis samen met de mensen na of ze wel alle sociale tegemoetkomingen krijgen waar ze recht op hebben. Want velen vragen hun rechten niet aan. In het wijkhuis voorzien we budgetbegeleiding, woonbegeleiding, arbeidsbegeleiding, begeleiding bij energie- en waterproblemen, hulp bij onderwijs en opvoeding, en laagdrempelige medische hulp met verpleegkundigen.

Vanuit zo'n wijkhuis gaan buurtwerkers met huisbezoeken en straathoekwerk de wijk in om mensen te bereiken die de weg naar het wijkhuis niet vinden. Zij kunnen ook specifieke noden van de wijk detecteren waar een wijkhuis dan verder in moet investeren.

Via het buurthuis en de buurtwerkers bouwt ons wijkhuis aan een sterke en warme, solidaire wijk. Het organiseert ontmoetingsmomenten en -activiteiten, zodat de mensen uit de wijk elkaar beter leren kennen. Op die manier pakt het de eenzaamheid van veel mensen aan en werkt het ook aan een betere veiligheid en aan de samenhang. Een win-winsituatie voor de mensen en voor de wijk.

TWEE. HET OCMW DRAAGT DE EINDVERANTWOORDELIJKHEID

De vroegere Commissies van Openbare Onderstand waren een 'armenzorg' voor wie uit de boot viel. Die armenhulp was een gunst en geen recht. Met de OCMW-wet van 1976 werd deze hulp een recht. De wet bevestigde het recht op maatschappelijke dienstverlening om 'eenieder in de mogelijkheid te stellen een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid.' Met deze wet kreeg het OCMW de opdracht deze dienstverlening te verzekeren. Het was de stap van armenzorg naar welzijnszorg, een belangrijke stap in de democratische ontwikkeling. Het was de erkenning van het feit dat de vrije markt met zijn grillen geen bestaanszekerheid kan bieden.

In 2015 werd de opdracht – de 'missie' – van het Antwerpse OCMW officieel gewijzigd. OCMW-raadslid Lise Vandecasteele (PVDA) trok aan de alarmbel en middenveldorganisaties protesteerden. Maar de N-VA hield voet bij stuk. Het OCMW van Antwerpen zal niet langer de sociale grondrechten 'duurzaam garanderen'

maar 'eraan bijdragen'. Dat lijkt een klein verschil, maar dat is het niet. In de nieuwe missie kiest het stadsbestuur volop voor een verdere individuele en sanctionerende aanpak. Het accent verschuift naar individuele verantwoordelijkheid, weg van een solidaire, collectieve verantwoordelijkheid. Is het niet absurd in een land met 600 000 werklozen alleen de individuele werkloze verantwoordelijk te stellen? Toch is het nieuwe stadsbeleid er vooral op gericht iemands gedrag te veranderen. Zoek maar beter werk! (Maar waar?) Zoek maar een goedkopere woning! (Maar waar?)

Onze samenleving heeft een laatste vangnet nodig voor mensen in sociale moeilijkheden, zodat iedereen die nood heeft aan hulp, gepaste dienstverlening krijgt. De maatschappelijk werkers van het OCMW ervaren een 'verzakelijking'. Ze krijgen minder ruimte voor menselijk contact en voor opvolging en moeten meer tijd investeren in administratie, zelfredzaamheidsmatrixen en screenings. Maar maatschappelijk werk is in de eerste plaats mensenwerk en geen computerwerk.

Wij willen dat de stad en het OCMW opnieuw hun eindverantwoordelijkheid opnemen om een menswaardig bestaan te garanderen voor elke stadsgenoot. Dat ze de regie in het lokaal sociaal beleid opnemen. En het middenveld daarbij betrekken als partner en niet als 'onderaannemer' of 'brandblusser'.

Het 'laatste vangnet', dat houdt ook in dat elke Antwerpenaar een inkomen heeft waar hij of zij menswaardig mee kan leven. Daarvoor moet een inkomen boven de armoedegrens gegarandeerd zijn. In de rubriek 'stad zonder armoede' is dat ook de populairste eis van onze Grote Bevraging. Vandaag ligt het leefloon voor bepaalde categorieën heel ver onder de armoedegrens. Het leefloon voor een alleenstaande bedraagt 892 euro terwijl de Europese armoedegrens voor een alleenstaande op 1115 euro staat. Het is een verschil van 223 euro. Voor een gezin met twee kinderen bedraagt het leefloon 1190 euro en staat de Europese armoedegrens op 2341 euro. Een verschil van maar liefst 1151 euro.

Wij willen de leeflonen optrekken tot aan het referentiebudget voor een menswaardig inkomen. Dat referentiebudget komt overeen met de Europese armoedegrens. Wij willen ook dat het leefloon onvoorwaardelijk is. En dat het rekening houdt met een veranderende realiteit. Zo moeten ook cohousing en samenhuizen kunnen, zonder dat je een derde van je leefloon verliest. Vandaag rekent het OCMW je bij cohousing meteen als samenwonende, ook al heb je geen relatie. Het gevolg is dat je leefloon zakt van 892 naar 595 euro.

De federale overheid bepaalt het bedrag van het leefloon. De minister belooft al lang het op te trekken, maar dat gebeurt niet. Nochtans berekende het Planbureau dat het financieel haalbaar is, doordat er ook een terugverdieneffect zal zijn. Dat zit zo: met een hoger leefloon stijgt de consumptie en worden er dus meer taksen betaald, zodat de overheid meer inkomsten heeft. Als signaal naar de federale regering kan de stad zelf een proefproject starten en het leefloon onvoorwaardelijk maken en optrekken. Dat is perfect mogelijk. Het zou onze stad jaarlijks ongeveer zestig miljoen euro kosten. Vergelijk dat met de 290 miljoen euro voor het nieuwe politieggebouw aan station Antwerpen-Berchem. En dan is het terugverdieneffect nog niet eens meegerekend. Omdat mensen in armoede vooral in hun eigen omgeving kopen, zal het de lokale middenstand ten goede komen. Ook bij de grote winkelketens zullen er extra jobs bij komen.

DRIE. DE DRIE B'S IN DE DIENSTVERLENING: BEREIKBAAR - BEGRIJPELIJK - BEHULPZAAM

Vandaag lopen mensen zich vast in de doolhoven en drempels van de dienstverlening van stad en OCMW. Wij pleiten voor de invoering van het 3-B's-principe voor de stedelijke dienstverlening: bereikbaar - begrijpelijk - behulpzaam.

- De dienstverlening moet *bereikbaar* zijn qua afstand. Maar je moet ook kunnen binnenwandelen voor een afspraak. We werken dus niet alleen met digitale afspraken. Vandaag zijn er wachtlijsten voor budgetbegeleiding en schuldbemiddeling. Hier moet de dienstverlening uitgebreid worden en met verschillende locaties toegankelijker gemaakt worden.

- De dienstverlening moet *begrijpelijk* zijn: geen moeilijke woorden en geen jargon, geen digitale doolhoven, maar hulp op maat. Met ook een tolk als dat nodig is.
- De dienstverlening moet *behulpzaam* zijn: ambtenaren en loketbedienden moeten niet vertrekken vanuit de regelgeving, maar vanuit de hulpvraag en hoe ze daarbij kunnen helpen. Ook dat is maatwerk. Wij willen een ‘rechtenverkenner’ bij elk loket. De eerste vraag die de medewerkers moeten stellen is dan: ‘Welkom, zullen we samen nagaan of je al je rechten uitput en hoe we je sociale grondrechten kunnen garanderen?’

Bij maatschappelijke begeleiding moet er ruimte zijn voor een vertrouwensband met de hulpverlener. Daarvoor moet de continuïteit van de begeleiding garant staan. Het is niet goed dat mensen in moeilijkheden telkens opnieuw hun verhaal moeten doen. Begeleiding op maat en op het tempo van de mensen is nodig. Kort als het kan, lang als het nodig is, met een vaste persoon.

VIER. AUTOMATISCHE RECHTENTOEKENNING

Veel mensen die recht hebben op een uitkering doen daar geen beroep op. Het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin onderzocht deze onderbescherming. Conclusie: veertig procent van de rechthebbenden op een uitkering, vraagt die uitkering niet aan. Een van de redenen daarvoor is dat mensen vaak bij het OCMW aankloppen met het gevoel als profiteurs of fraudeurs bekeken te worden. Dat is het gevolg van het ‘eigen schuld, dikke bult’ van de rechtse partijen.

Wie mensen die uit de boot vallen, wantrouwt of natrapt, verarmt de samenleving. De wil om echt hulp te bieden is cruciaal. Heel wat mensen ervaren het onthaal van het OCMW als weinig helpend. Je moet voortdurend aantonen dat je behoeftig bent, met een reeks attesten, papieren en bankuittreksels. Het lijkt wel het opgeheven schoolmeestervingertje van het rechtse beleid. Heb je wel genoeg inspanningen gedaan om werk te vinden? Kan je familie je niet helpen? Is je aanvraag geen sociale fraude? Men zet disproportioneel veel middelen en mensenkracht in op onderzoek naar fraude bij het OCMW, zelfs in samenwerking met commerciële firma’s. Let wel: de sociale fraude wordt op vijf procent geraamd terwijl veertig procent van de rechthebbenden geen hulp aanvraagt. De prioriteiten liggen dus manifest verkeerd.

Je belastingbrief is bijna helemaal ingevuld via de app Tax-on-web. Toch moet je allerlei papieren verzamelen om te bewijzen dat je recht hebt op bepaalde sociale tegemoetkomingen. De overheid heeft je gegevens en toch moet je ze telkens opnieuw bewijzen. Dat is onlogisch en vermoeiend. Het kan anders. Wij willen de verschillende rechten automatisch toegekend zien. Je kan mensen toch verwittigen als je vermoedt dat ze onder de armoedegrens leven en in aanmerking komen voor OCMW-steun!

Voor verschillende tegemoetkomingen moet je vaak steeds weer dezelfde papieren verzamelen. Ook dat kan eenvoudiger: als je een papier binnenbrengt, dan moet het ook gebruikt kunnen worden voor andere aanvragen. Dat is het only-once-principe. Het maakt het leven voor iedereen eenvoudiger, ook voor de administratie.

VIJF. VAST WERK, OOK VOOR MENSEN IN EEN KWETSBARE POSITIE

Het recht op arbeid draagt bij tot de bescherming tegen armoede. Bij werklozen loopt het armoederisico op tot 41 procent, tegenover 4,7 procent bij werkenden. ‘Eenieder heeft recht op arbeid, op vrije keuze van beroep, op rechtmatige en gunstige arbeidsvoorwaarden en op bescherming tegen werkloosheid.’ Zo staat het in artikel 23 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Het recht op arbeid is ook opgenomen in de Belgische Grondwet.

Dat iedereen toegang moet krijgen tot een job die beschermt tegen armoede, is de eerste uitdaging. Een job moet een degelijk loon opleveren zodat we geen ‘werkende armen’ hebben. Maar in ons land stijgt het

aantal werkende armen tot bijna één op de twintig jobs. Van de nieuwe jobs is meer dan de helft (52 procent) tijdelijk en is bijna de helft (47 procent) heel erg laagbetaald. Zo komen we er dus niet.

Ook hoe we de arbeid invullen is een uitdaging. De impact van de hoge werkdruk, de flexibiliteit, de onzekere contracten en ontslag op onze gezondheid en ons welbevinden is torenhoog. Gelukkig zijn we met velen en kunnen we de arbeidstaken verdelen. Zo kan ieder naar vermogen bijdragen in een doenbare job. 'Naar vermogen' is hier belangrijk. Mensen in een kwetsbare positie of met een beperking hebben aanpassingen en soms meer omkadering nodig in hun arbeidssituatie.

Hoe we in Antwerpen kunnen inzetten op jobs kan je lezen in hoofdstuk 10, *Werkende stad*. Hier hebben we het over mensen in een kwetsbare positie of met een beperking op de arbeidsmarkt. Mensen zonder diploma, mensen met een beperkte educatieve bagage, mensen met een mentale beperking of met een chronische ziekte. De meeste mensen willen bijdragen, maar vinden geen manier om dat te doen. Om het recht op arbeid voor iedereen te garanderen zijn specifieke maatregelen nodig. Dat vergt extra middelen, maar er is een groot terugverdieneffect op menselijk en financieel vlak.

Vandaag zet het stadsbestuur meer en meer in op vrijwilligers. Het vervangt betaalde jobs van het stadspersoneel door vrijwilligerswerk. Wij willen dat ongedaan maken. Zo komen er weer meer banen vrij voor mensen in een kwetsbare positie, ze krijgen vast werk en zijn beschermd tegen armoede.

Wij willen dat de stad een divers personeelsbeleid voert dat de realiteit in de samenleving weerspiegelt en voldoende aandacht heeft voor wie het moeilijk heeft op de arbeidsmarkt. Vandaag worden heel wat taken en diensten uitbesteed aan bedrijven die slechtere arbeidsvoorwaarden en een slechtere verloning hanteren. Wij willen dat het stadspersoneel representatief is voor de stadsbevolking, voor mensen met een beperking, voor laaggeschoolden, jongeren, mensen met een migratieachtergrond. Aansluitend kan de stad ervoor kiezen afstand te nemen van het diplomafetisjisme zodat sociale mobiliteit gemakkelijker wordt. Zo is de focus meer gericht op door ervaring verworven competenties (EVC's). Dat heeft niet alleen een impact op de meer kwetsbare doelgroep maar levert ook doorstroomkansen op.

'Artikel 60-tewerkstelling' willen we alleen als dat de best mogelijke werkgelegenheid is voor de betrokkene. Het blijft namelijk heel dikwijls een tijdelijke en laag verloonde tewerkstelling. We werken hier alleen samen met organisaties zonder winstoogmerk die de nodige expertise en omkadering bieden. Er moet hier doorgroeimogelijkheid zijn zodat mensen nadien niet opnieuw zonder werk vallen.

Het OCMW moet investeren in goede en nabije arbeidsbegeleiding, want werk blijft de belangrijkste hefboom om uit de armoede en het sociale isolement te raken. Arbeidsbegeleiders horen thuis in de sociale centra van het OCMW voor intensieve begeleiding waar daar nood aan is.

Sommige mensen kunnen om allerlei redenen niet (meer) functioneren in een normale job of op een beschermde werkplaats. Toch heeft iedereen recht op arbeid, om de zinvolle dagbesteding, het sociaal contact en de eigenwaarde. Voor deze mensen moet bijvoorbeeld arbeidszorg een mogelijkheid zijn. Daar werken mensen met fysieke of mentale problemen in een fietsherstelplaats, houtatelier of bakkerij. Arbeidszorg is een stabiele tewerkstelling en mag niet gezien worden als een opstap naar de arbeidsmarkt.

ZES. HET RECHT OP WONEN GARANDEREN VOOR ALLEN

Onze aanpak voor betaalbaar wonen in Antwerpen werken we uit in het tweede hoofdstuk van dit programma, *Woonstad*. Hier hebben we het kort over noodzakelijke maatregelen voor de bescherming van mensen in armoede. Zo willen we inzetten op laagdrempelige schuldhulpverlening en budgetbegeleiding in de wijkhuizen. We willen daar ook woonbegeleiders die helpen het recht op degelijke huisvesting te vrijwaren. Men schat dat er evenveel woonbegeleiding als gezins- en bejaardenhulp nodig is.

We willen ook preventiever werken. De verhuurders willen we stimuleren de maatschappelijke dienstverlening te informeren zodra iemand twee maanden huurachterstand heeft. Dat geldt zowel bij sociale huisvesting als op de private huurmarkt. Tegelijk willen we de dienst Huurinterventie en de Preventieve Woonbegeleiding verder uitbouwen, ondersteunen en promoten. De maatschappelijk werkers van deze diensten gaan ter plaatse om actief te helpen als huurders huurachterstal hebben. Zij bekijken samen met de huurder wat mogelijk is, en op welke tegemoetkomingen de huurder recht heeft. Daarnaast onderhandelen ze met de eigenaar om uithuiszettingen te voorkomen. Een uithuiszetting kan alleen als er toegang is tot een andere woning.

Wij willen het hele jaar door een noodopvang voor dak- en thuislozen, die zonder voorwaarden en zonder drempel toegankelijk is, en die ook overdag onderdak biedt. Wij willen een degelijke infrastructuur met kamers van maximaal vier personen en een aparte opvangplaats voor gezinnen met kinderen. Dat betekent dat de huidige capaciteit wordt uitgebreid.

Wie bij de noodopvang aanklopt, moet binnen drie maanden toegang krijgen tot een woning, via het Housing First-principe. Het basisidee van Housing First is: eerst een woonst aanbieden en vervolgens begeleiding opstarten op maat van de mens. Internationaal onderzoek wijst uit dat Housing First de efficiëntste en meest kosteneffectieve manier is om dakloosheid te bestrijden. 'Zwemmen leer je niet op het droge.' Er wordt een aparte dienst Housing First opgericht met professioneel personeel dat volgens de internationale regels van Housing First kan werken. Dat impliceert een toegang tot degelijke en duurzame huisvesting verspreid over de stad.

Wij willen een voldoende gedifferentieerd woonaanbod, omdat we begrijpen dat niet iedereen zich het gelukkigst voelt in een appartementje of reguliere woning. Zo zijn voor sommige doelgroepen *skæve huse* of hufferwoningen een keuze.

ZEVEN. ENERGIE EN WATER ZIJN MENSENRECHTEN

Onze Grondwet bepaalt dat iedereen recht heeft op een menswaardig bestaan. Zonder water of zonder energie is dat niet gegarandeerd. Water en energie zijn geen luxegoederen, maar levensnoodzakelijke rechten. Ze zijn ook onontbeerlijk voor onze gezondheid. Mensen ervan afsluiten is dan ook uit den boze.

Energie is een basisbehoefte. Iedereen heeft energie nodig voor verwarming, de bereiding en bewaring van voedsel, verlichting en voor tal van activiteiten die een essentieel bestanddeel zijn gaan uitmaken van communicatie, studie en informatie, sociaal leven, werk en ontspanning. Maar veel mensen worstelen met de druk van de energiefactuur op het gezinsbudget. Dat leidt tot onbetaalde rekeningen, inadequaat verwarmde woningen, ongezond koken en andere ernstige beperkingen. Hoge energiekosten van mensen in armoede hebben allerlei oorzaken: slechte toegang tot de goedkoopste tarieven, ondeugdelijke woning-isolatie, slechte verwarmingsinstallaties...

De hulp van de stad en het OCMW voor mensen in energiearmoede is ondermaats. Vandaag heeft het OCMW een Energiecel of Lokale Adviescommissie voor Energie. Mensen met schulden bij hun energieleverancier komen terecht bij de 'sociale leverancier', Infrac of Eandis. Die werken samen met de Energiecel van het OCMW. Zij maken met de klanten een afbetalingsplan en verplichten hen een budgetmeter te laten installeren als ze hun schuld niet meteen kunnen inlossen. Met zo'n budgetmeter kan je alleen elektriciteit of gas krijgen als je de meter eerst oplaadt. Het is een ontoereikende en averechtse maatregel. Het maakt mensen net meer energiearm.

Ook krijgen de mensen in betaalmoeilijkheden geen toegang tot het goedkoopste tarief op de markt. Want de 'sociale leverancier' rekent een duurder 'ontradingstarief' aan. Dat is onbegrijpelijk, maar het dient om te vermijden dat mensen bij hen 'blijven hangen'. Ze moeten de reguliere energiemarkt op van zodra de schulden afgelost zijn.

De budgetmeter is natuurlijk geen structurele oplossing en biedt maar twee uitwegen: geen energie meer of schulden maken op andere posten. Budgetmeters kosten de gemeenschap ook nog eens handenvol

geld. Wij willen dat omkeren door het recht op energie voorrang te geven op het schuld aflossen. En door meer in te zetten op collectieve oplossingen. De Energiecel moet zich inzetten om voor iedereen het recht op energie te realiseren. De cel maakt dan een haalbaar afbetalingsplan samen met de klant. Dat plan waarborgt een blijvende energievoorziening naar behoefte. Wij willen ook dat er bij basisvoorzieningen als energie en water geen herinneringskosten aangerekend worden.

Ook water is een basisbehoefte. Je poetst er je tanden mee, je spoelt er het toilet mee door, je drinkt het, je kookt ermee, je poetst ermee... Geen menswaardig bestaan zonder stromend water. De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties erkende drinkbaar water en goede sanitaire voorzieningen als een mensenrecht.

In het jaar 2000 betaalde een gemiddeld gezin 100 euro per jaar voor stromend water. Vandaag is dat al 378 euro. Niet zozeer de waterprijs zelf is gestegen, maar wel de taksen voor de riolering en de waterzuivering. Dit stadsbestuur verhoogde de saneringsbijdrage in je waterfactuur met maar liefst 73 procent. Je leest er meer over in hoofdstuk 14, *Financieel gezonde stad*. Door de prijsstijging valt het steeds meer mensen moeilijk deze waterfactuur te betalen. In 2016 telde Vlaanderen ruim 50 000 gezinnen met afbetalingsplannen bij hun drinkwaterleverancier. Bij bijna vier op de tien gezinnen lukt het niet dat afbetalingsplan te volgen.

Ook hier is de hulp van het OCMW ondermaats. Mensen met moeilijkheden om hun waterfactuur te betalen, kunnen hulp vragen aan de Lokale Adviescommissie Water van het OCMW. Samen met de waterleverancier (Water-link in Antwerpen) wordt dan een afbetalingsplan opgesteld. Maar als mensen niet reageren op de brief van het OCMW of niet bereikbaar zijn via telefoon of via een huisbezoek tijdens de werkuren, wordt de watertoevoer afgesloten om hen 'te dwingen iets te laten weten'. Ook als ze het afbetalingsplan niet volgen, beslist het OCMW vaak de watertoevoer af te sluiten. Zo komt het dat Antwerpen koploper was van de waterafsluitingen in Vlaanderen.

Met de PVDA hameren we al jaren op deze spijker, met acties en moties in de OCMW-raad. Het kan niet dat je mensen een basisbehoefte als water ontzegt. Ook het middenveld reageerde. 'Draai de kraan niet dicht' was de slogan van de actie StopArmoede.nu in 2015. Zo dwongen we het OCMW begin januari 2018 een einde te maken aan deze waterafsluitingen. Er werd beloofd alleen nog af te sluiten in geval van fraude. Maar in de plaats wordt er wel gewerkt met wat heet een 'slimme watermeter'. Die registreert het verbruik vanop afstand en zo kan het water ook vanop afstand afgesloten worden. Er zou dan een gratis minimale levering van water zijn, maar vooralsnog is het onduidelijk hoeveel dat zal zijn. En een wettelijk kader ontbreekt. Deze watermeter kan ook werken als een budgetmeter: je krijgt alleen water als je de meter oplaadt.

De slimme watermeter is net zomin als de budgetmeter voor energie een oplossing voor mensen met betalingsmoeilijkheden. Bovendien kosten zulke watermeters héél wat geld en vormen ze een inbreuk op de privacy: men weet wanneer je doucht, hoe laat je thuis bent en wanneer niet. Met bovenop het risico van doorverkoop en gebruik van gegevens door derden.

De Lokale Adviescommissie Water moet de toegang tot stromend water garanderen. Dat moet voorrang hebben op de schuldaflossing. Met haalbare afbetalingsplannen, opgesteld samen met de klant. Met telkens een rechtenverkenning. En zonder slimme watermeters. Wij willen meer inzetten op huisbezoeken om mensen met betalingsachterstand te bereiken. Daarvoor is voldoende personeel nodig. De dienst controle en inspectie van het OCMW kan vandaag 's morgens vroeg tot vijftien huisbezoeken doen bij mensen van wie verdoken samenwonen wordt vermoed. Maar er is tijdens de kantooruren maar ruimte voor twee huisbezoeken bij mensen die de waterfactuur niet kunnen betalen.

De schuldenberg kan soms zo hoog oplopen dat volledige schuldaflossing onrealistisch is. Op zo'n moment is het aangewezen (een deel van) de schuld kwijt te schelden. Dat gebeurt nu al via een Energiefonds en het Fonds Jovel (voor water). Maar deze fondsen zijn ontoereikend. Wij willen ze uitbreiden, zodat mensen in nood er een beroep op kunnen doen om (een deel van) de energie- of waterschulden kwijt te schelden.